

Δεν έμαθαν τίποτε, δεν ξέχασαν τίποτε

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 23.03.2014

Όταν ακούω κυβερνητικούς εκπροσώπους να μιλούν για την «αναπτυξιακή επίπτωση του κοινωνικού μερίσματος» που θέλουν να διανείμουν, μου έρχεται στο μυαλό η περίφημη φράση του Ταλλεϋράνδου για τους Βουρβόνους, όταν επανήλθαν στον θρόνο 25 χρόνια αφού τους ανέτρεψε η Γαλλική Επανάσταση: «Δεν έμαθαν τίποτε και δεν ξέχασαν τίποτε». Στο μυαλό των πολιτικών της μεταπολίτευσης, η ανάπτυξη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με παροχές. Ζητούν «να πέσουν λεφτά στην αγορά για να έχουμε ανάπτυξη» αναπολώντας την «μπελ επόκ» των ετών 1994-2009. Τώρα που η κατανάλωση με δανεικά τελείωσε, έχουμε το «κοινωνικό μέρισμα». Οσο όμως η ελληνική οικονομία παραμένει πάτος στους δείκτες αξιολόγησης της ανταγωνιστικότητας, οι όποιες παροχές θα καταναλώνονται κυρίως σε εισαγόμενα προϊόντα, εφόσον η Ελλάδα παράγει ελάχιστα διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά. Τη διετία 2008-09 οι κρατικές δαπάνες αυξήθηκαν κατακόρυφα χωρίς να αποτρέψουν την ύφεση, ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών (η διαφορά μεταξύ εθνικής παραγωγής και κατανάλωσης) έφτασε σε δυσθεώρητα ύψη. Η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2013 αναμφισβήτητα αποτελεί σημαντικό βήμα στην πορεία εξόδου από την κρίση. Ένα μεγάλο τμήμα του, όμως, δεν είναι μόνιμο, αφού εκκρεμούν 360.000 αιτήσεις συνταξιοδότησης, ενώ εισπράχθηκαν φόροι ακίνητης περιουσίας περασμένων ετών. Οι πολιτικοί βιάζονται να το ξοδέψουν πριν ακόμα διασφαλιστούν οι δημοσιονομικοί στόχοι 2015-16. Για να βγούμε από το Μνημόνιο πρέπει να εξασφαλίσουμε πρωτογενές πλεόνασμα 8 δισ. ευρώ τον χρόνο (που αντιστοιχεί σε μέσο επιτόκιο 2,5% στο χρέος ύψους 320 δισ. ευρώ), ώστε να καλύπτουμε τους τόκους από ίδιους πόρους και όχι με δανεικά από την τρόικα. Όταν το καταφέρουμε θα μπορούμε άνετα να αναχρηματοδοτούμε το χρέος που λήγει, δανειζόμενοι από τις κεφαλαιαγορές, καθώς ο λόγος χρέους/ΑΕΠ θα αρχίσει να μειώνεται ραγδαία.

Η απώλεια μακροοικονομικής σταθερότητας είναι η μεγαλύτερη απειλή για την ανάπτυξη. Υστερα από έξι χρόνια ύφεσης, οι ελληνικές επιχειρήσεις συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν το υψηλότερο κόστος δανεισμού στην Ευρωζώνη. Οσο πιο γρήγορα αποκατασταθεί η σταθερότητα, τόσο πιο γρήγορα θα πέσουν τα επιτόκια και θα επιστρέψουν οι επενδύσεις, εφόσον βέβαια βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα. Μέχρι σήμερα η σταθεροποίηση της οικονομίας βασίστηκε σε φοροεπιδρομές, οριζόντιες περικοπές εισοδημάτων και καθυστέρηση πληρωμών του Δημοσίου – σε πόρους δηλαδή που το κράτος απομύζησε από τον παραγωγικό ιδιωτικό τομέα που συρρικνώνεται. Η αναδιάρθρωση της οικονομίας προς την εξωστρέφεια καθυστέρησε, με αποτέλεσμα η σταθεροποίηση να επιτευχθεί μέσω μείωσης της ζήτησης. Η πολυπόθητη αύξηση της προσφοράς προϋποθέτει συρρίκνωση του δημόσιου τομέα και των παρεμβάσεών του στην οικονομία, που σκοντάφτουν στο «πολιτικό κόστος». Το νομοσχέδιο του κ. Μητσοτάκη, που μόλις ψηφίστηκε, ήταν η πρώτη προσπάθεια κατάργησης άχρηστων κρατικών οργανισμών με απόλυση του υπερβάλλοντος προσωπικού. Η προσωρινή διάσωση του παντελώς άχρηστου Ινστιτούτου Εργασίας με τη στήριξη του ΠΑΣΟΚ δείχνει ότι το φαύλο παλαιοκομματικό κατεστημένο ζει και βασιλεύει. Έγινε ένα σημαντικό πρώτο βήμα

στην προσπάθεια εξορθολογισμού του κράτους. Όλες οι μετρήσεις δείχνουν ότι οι ιδιώτες μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες καλύτερα και φθηνότερα από το κράτος. Ο ρόλος του κράτους δεν είναι να παράγει υπηρεσίες, αλλά να επιδοτεί αυτούς που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τις πληρώσουν. Αυτή η συζήτηση όμως δεν έχει καν ανοίξει. Άκουσα προσεκτικά αυτά που είπε ο κ. Σαμαράς στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων την περασμένη Τρίτη. Μίλησε για την ανάγκη βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας, καταφέρθηκε εναντίον των συντεχνιών που κλείνουν λιμάνια για να ικανοποιήσουν ιδιοτελή συμφέροντα, παραδέχθηκε ότι πολλά απομένουν να γίνουν για να αλλάξει το παραγωγικό μοντέλο, και προειδοποίησε ότι αν δεν προχωρήσουμε στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις ελλοχεύει ο κίνδυνος της οπισθοδρόμησης. Όλα αυτά είναι πολύ σωστά, όμως το ερώτημα παραμένει γιατί δεν εφαρμόστηκαν αποφασιστικά ως τώρα ώστε να δημιουργηθεί η κρίσιμη μάζα που απαιτείται για διατηρήσιμη ανάπτυξη.

Το ακραίο πελατειακό σύστημα περασμένων δεκαετιών δεν δείχνει πρόθυμο να αλλάξει συμπεριφορά, θέτοντας σε αμφισβήτηση τη διατηρησιμότητα των μεταρρυθμίσεων μόλις η τρόικα φύγει οριστικά από την Ελλάδα. Το «αλλάζουμε ή βουλιάζουμε» του κ. Παπανδρέου αντικαταστάθηκε από τις «κόκκινες γραμμές» του κ. Βενιζέλου. Με λίγες εξαιρέσεις, τα κυβερνητικά στελέχη υιοθετούν αντιμνημονιακό λόγο, δίνοντας μάχες οπισθοφυλακής για να μην εφαρμοστούν μεταρρυθμίσεις που θίγουν συντεχνιακά συμφέροντα, όπως το καθεστώς προστασίας των φαρμακοποιών και κτηνοτρόφων. Στη διαπραγματεύση με την τρόικα μιλούν για «κέρδη» στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων καθώς παγώνει το αίτημα για άρση του υπουργικού βέτο στις ομαδικές απολύσεις και αλλαγή του τρόπου κήρυξης απεργιακών κινητοποιήσεων. Όμως αυτή η λαϊκίστικη προσέγγιση μείωσε την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, διατήρησε την ανεργία σε υψηλά επίπεδα και οδήγησε στο κλείσιμο μεγάλες βιομηχανίες όπως την *Pirelli*, όπου οι εργαζόμενοι (ή μάλλον οι εργατοπατέρες που τους εκπροσωπούσαν) προτίμησαν να αυτοκτονήσουν παρά να συμβιβαστούν. Ο σημερινός αντιμνημονιακός λόγος σε τίποτε δεν διαφέρει από την εποχή που οι υπουργοί του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. επέστρεφαν από τις Βρυξέλλες θριαμβολογώντας ότι έδωσαν μάχη για να «κερδίσουν» περίοδο χάριτος πριν η Ελλάδα υποχρεωθεί να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις όπως το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας. Αυτές τις καθυστερήσεις πληρώνουμε σήμερα με ένα ενεργειακό κόστος μεταξύ των υψηλότερων στην Ε.Ε. Το μεγαλύτερο πλήγμα στην εθνική υπερηφάνεια δεν είναι η πίεση που δεχόμαστε να κάνουμε τα προφανή, είναι το γεγονός ότι δεν τα κάνουμε από μόνοι μας, επικαλούμενοι το «κοινωνικό κόστος», τις «ελληνικές ιδιομορφίες» και άλλες δικαιολογίες.

**Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι σύμβουλος επενδύσεων και μέλος της διοικούσας επιτροπής της ΔΡΑΣΗΣ.*